

Jyväskylän seurakunta

Hankintaohje

Hyväksytty kirkkoneuvoston kokouksessa 11.6.2025 § 116

SISÄLLYSLUETTELO

1.	SOVELTAMINEN JA PERIAATTEET	3
1.1.	Hankintasäännön soveltaminen	3
1.2.	Yleiset hankintaperiaatteet	3
2.	HANKINTAPÄÄTÖKSET	4
2.1.	Kirkkoneuvoston hankintapäätökset	4
2.2.	Johtavien viranhaltijoiden hankintapäätökset	4
2.3.	Hallintoelimien hankintapäätökset	5
3.	HANKINTAMENETTELYT	5
3.1.	Hankintamenettelyt kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa	5
3.1.1.	Yleistä	5
3.1.2.	Hankintamenettelyt eri suuruksissa kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa	6
3.2.	Hankintamenettelyt kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa	7
3.2.1.	Yleistä	7
3.2.2.	Hankinnat kilpailuttaen	7
3.3.	Hankintamenettelyt EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa	10
3.3.1.	Yleistä	10
4.	HANKINNAN ENNAKOIDUN ARVON LASKEMINEN	11
5.	TARJOUSPYYNTÖ	11
5.1.	Yleistä	11
5.2.	Tarjouspyynnön sisältö	11
5.3.	Tarjousten vertailukriteerien määrittely	12
6.	TARJOUSTEN AVAAMINEN	13
7.	TARJOUSTEN HYLKÄÄMINEN	14
8.	HANKINNAN KESKEYTTÄMINEN	15
9.	TARJOAJAA KOSKEVAT VAATIMUKSET	15
10.	HANKINTA-ASIAKIRJOJEN JULKISUUS	15
11.	HANKINTAPÄÄTÖKSEEN LIITTYVÄ MUUTOKSENHAKUMENETTELY	16
12.	HANKINTASOPIMUKSET	17
13.	HANKINTAOHJEEN VOIMAANTULO	18

Liite:

Hankintavastuut, -valtuudet ja -menettely

1. SOVELTAMINEN JA PERIAATTEET

1.1. Hankintaohjeen soveltaminen

Julkisia hankintoja koskevan keskeisen lainsäädännön lisäksi noudatetaan Jyväskylän seurakunnan hallinnossa näitä ohjeita.

Julkisia hankintoja koskeva keskeinen lainsäädäntö

- Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016, *hankintalaki*)
- Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006, *tilaajavastuulaki*)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, *julkisuuslaki*)
- Liikesalaisuuslaki (595/2018)
- Kirkkolaki (652/2023) ja kirkkojärjestys (657/2023)

Hankintalain tarkoittamalla hankinnalla tarkoitetaan seurakunnan ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden, palvelujen ja käyttöoikeuksien ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä. Hankinnalla ei tarkoiteta kuitenkaan esimerkiksi kiinteän omaisuuden hankintaa ja vuokrausta eikä kiinteän omaisuuden myyntiä. Hankinnaksi ei katsota myöskään lainan hankintaa, kun taas rahoituspalveluiden hankinta on hankintalain alaisen kilpailuttamisen piirissä.

Seurakunnan tuottamien sisäisten palveluiden hankinnassa (mm. leirikeskus- sekä majoitus- ja ruokapalvelut) ei toteuteta ulkoista kilpailutusta. Hankintalain mukaan arvioidaan, onko seurakuntien yhteistoiminnan kohdalla kysymys kaupallisesta taloudellista vastiketta vastaan tapahtuvasta hankinnasta vai laaja-alaisemmasta hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä yhteistoiminnasta (viranomaistoiminta, esim. seurakuntien IT-aluekeskus).

Hankinnat jakautuvat taloudellisen arvon perusteella **kolmeen ryhmään**:

- 1) hankintalaissa tarkoitettujen kansalliset kynnysarvot alittaviin eli **pienhankintoihin**
- 2) kansalliset kynnysarvot ylittäviin eli **kansallisiin hankintoihin** ja
- 3) EU-kynnysarvot ylittäviin eli **EU-hankintoihin**.

Hankintaohjetta sovelletaan kaikkiin Jyväskylän seurakunnan hankintoihin. Ohjeiden merkitys korostuu kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa, joihin ei sovelleta hankintalain velvoitteita. Kansalliset ja EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen kohdalla on lisäksi otettava huomioon mahdolliset hankintalain yksityiskohtaiset velvoitteet.

Tämän ohjeen liitteenä on taulukko hankintavastuista ja –valtuuksista sekä noudatettavista menettelytavoista.

Hankintaohjeen soveltamisesta antaa tarkempia ohjeita talousjohtaja.

1.2. Yleiset hankintaperiaatteet

Hankintalain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankintatoimi on pyrittävä järjestämään siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi

hankintayksiköt voivat käyttää ja monilta osin käyttävätkin puitejärjestelyjä sekä tekevät yhteishankintoja tai hyödyntävät muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa. Seurakunnan laajalti käyttämä **yhteishankintayksiköltä hankkiminen** tarkoittaa hankintoja yhteishankintayksiköltä tai hankintoja yhteishankintayksikön tekemää hankintasopimusta, puitejärjestelyä tai dynaamista hankintajärjestelmää käyttäen.

Puitejärjestely on valmiiksi kilpailutettu sopimuskokonaisuus, johon seurakunta liittyy etukäteen. Sopimustoimittajia voi olla siinä olla yksi tai useampi, ja toimittajat pysyvät samoina koko sopimuskauden ajan. **Dynaaminen hankintajärjestelmä eli DPS** on digitaalinen hankintamenettely, joka tarjoaa hankinnalle raamit ja joustaa seurakunnan tarpeiden mukaan. Siinä ei ole ennakkoliittymisvelvollisuutta, vaan seurakunta ja toimittajat voivat liittyä mukaan milloin vain DPS:n keston aikana. DPS:ssä seurakunta tekee toimittajavalinnan **minikilpailutuksella** mukana olevien toimittajien kesken. Puitejärjestelyihin ja DPS:iin liittymisestä (yhteishankintaan sitoutumisesta) päättää kirkkoneuvosto.

Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Hankintalaissa säädetty kansalliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa on pyrittävä huomioimaan hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys.

Hankinnoissa on **noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatetta**. Tarjoajaehdokkaita ja tarjouksentekijöitä on kohdeltava sekä saatuja tarjouksia käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa.

Hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on **hinnaltaan halvin tai hinta-laatusuhteeltaan paras** sen mukaan kuin tarjouspyynnössä on esitetty. Mikäli tarjousten arviointi- ja vertailuperusteena käytetään hinta-laatu-suhdetta, esitetään käytettävät kriteerit tarjouspyynnössä painoarvoineen ja pisteytyksineen.

Vaativien kilpailuttamisprosessien hoitamisessa tai hankkeiden toteuttamisessa käytettävien konsulttipalveluiden hankinta tulee toteuttaa näiden ohjeiden ja hankintalain mukaisesti. Konsulttien käyttämisessä on kiinnitettävä huomiota vastuiden määrittelyyn ja siihen, että seurakunnan nimissä tapahtuvassa konsultin toiminnassa ja sen dokumentoinnissa tulee noudattaa hankintalain ja julkisuuslain säännöksiä.

Tässä ohjeessa ilmoitetut euromääräiset hankintarajat ovat **ilman arvonlisäveroa**.

Hankinnoissa noudatettavasta sopimusmenettelystä on säädetty erikseen mm. oikeustoimilaissa ja kauppalaissa. Hankintasopimukset voidaan laatia käyttäen hyväksi julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja tai muita hankinnan laadun edellyttämiä palvelu- tai rakennusalan yleisiä sopimusehtoja. Sopimusehtoja käytettäessä on varmistettava niiden soveltuvuudesta kyseiseen hankintaan.

2. HANKINTAPÄÄTÖKSET

2.1. Kirkkoneuvoston hankintapäätökset

Kirkkoneuvosto päättää tässä ohjeessa myöhemmänä määrättyjä euromäärärajoja suuremmista hankinnoista, ellei kirkkovaltuusto ole erikseen pidättänyt määrätyn hankinnan päätöstä itselleen. Kirkkoneuvoston puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja

voivat yksittäisessä tapauksessa ottaa pienempääkin hankintaa koskevan tehdyn päätöksen kirkkoneuvoston käsiteltäväksi (siirto-oikeus).

2.2. Johtavien viranhaltijoiden hankintapäätökset

Johtavien viranhaltijoiden hankintarajat hallintosäännön mukaisen ratkaisuvallan puitteissa on määritelty tässä. Hankintojen tulee perustua hyväksytyyn talousarvioon. Investointihankintojen edellytyksenä on hankevaraus ja -määräraha talousarvion investointiosassa.

- Hallintojohtaja	enintään	150.000 €
- Henkilöstöjohtaja	enintään	150.000 €
- Talousjohtaja	enintään	150.000 €
- Kiinteistöpäällikkö	enintään	150.000 €
- Hautaustoimen päällikkö	enintään	150.000 €
- Tietohallintopäällikkö	enintään	150.000 €

2.3. Hallintoelimien hankintapäätökset

Hallintoelimien omaan toimialaan liittyvät hankintarajat hyväksytyn talousarvion puitteissa ja hallintosäännön mukaisen ratkaisuvallan puitteissa:

- Kiinteistö- ja hautaustoimen johtokunta	enintään	1.000.000 €
- Yhteisen seurakuntatyön johtokunta	enintään	60.000 €

Hankintarajoilla tarkoitetaan samaan kokonaisuuteen liittyvien osahankintojen yhteenlaskettua kokonaisarvoa.

3. HANKINTAMENETTELYT

3.1. Hankintamenettelyt kansallisen kynnyksarvon alittavissa hankinnoissa

3.1.1. Yleistä

Kansallinen kynnyksarvo ilman arvonlisäveroa on

- tavara- ja palveluhankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa 60.000 €,
- sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnoissa 400.000 €,
- rakennusurakoissa 150.000 € euroa ja
- käyttöoikeussopimuksissa 500.000 €.

Kansallisen kynnyksarvon alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia.

Kansallisen kynnyksarvon alittavissa hankinnoissa hankintamenettelyjen valinta on hankintayksiköiden harkinnassa. Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa on kuitenkin yleensä perusteltua noudattaa vastaavanlaisia periaatteita ja hankintamenettelyjä kuin arvoltaan suuremmissa hankinnoissa. Menettelytavan valinnan ja hankintapäätöksen ei tarvitse kuitenkaan olla samalla tavalla perusteltu kuin kynnyksarvot ylittävissä hankinnoissa.

Seurakunta voi käyttää hankintojen toteuttamisessa erilaisia valtakunnallisia ja alueellisia yhteiskilpailutuksia, yhteishankintayksiköitä tai hankintarenkaita, jolloin sitoudutaan suorittamaan määrätyn palvelun tai tuoteryhmän hankinnat sopimuksen mukaisella tavalla.

Seurakunta voi oman kilpailutuksen perusteella tehdä myös omia hankinta- ja puitesopimuksia. Tällaisissa tapauksissa seurakunnan ja sen toimintayksikköjen hankinnat tehdään yksittäisen hankintaerän suuruudesta riippumatta suoraan sopimuksen mukaiselta toimittajalta tai hankintakanavalta.

3.1.2. Hankintamenettelyt erisuuruisissa kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa

A. Tavara- ja palveluhankinnan ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa alle 10.000 €

Suora osto

- **Alle 10.000 €:n** pienhankinnat suoritetaan taloudellisuus- ja tarkoituksenmukaisuusperusteilla (hinta-laatu arviointi) vähintään kolmen dokumentoidun ja yhdenmukaisen hintatiedustelun perusteella.
- Markkinakartoitus voidaan suorittaa esim. puhelimitse, sähköpostilla tai etsimällä mahdollisia tarjoajia internetistä. Tarjouksia pyydetään etukäteen hyväksi ja luotettaviksi arvioiduilta toimittajilta ja hankinta tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella.
- Tarjouspyynnöt esitetään yhdenmukaisesti esim. sähköpostilla. Tarjoukset vastaanotetaan sähköpostitse tai kirjallisina.
- Tarjousten sisältöä ja tarjouspyynnön vaatimuksia täsmentävä vuoropuhelu (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) on myös mahdollista. Tarjouspyynnön mahdolliset tarkennukset saatetaan tiedoksi kaikille valituille tarjoajille. Tarjoajien tasapuolinen kohtelu ei saa kuitenkaan vaarantua.
- Hyväksytty tarjous ja tilaus muodostavat hankinta-asiakirjat. Hankintasopimus tehdään erikseen kirjallisena, mikäli hankinnan laatu tai laajuus sitä edellyttää. Hankinnasta tehdään aina muistio, jotta hankinnasta jää dokumentoitu tieto.
- Pienhankinnoissa kannattaa aina suorittaa markkinatilanteen kartoitusta ja siten hyödyntää olemassa olevaa kilpailutilannetta sekä varmistaa hankinnan muiden kriteerien täyttyminen esim. tuotteen/palvelun saatavuuden osalta.
- Hintavertailun tulee olla riittävän laajaa ja sen toteuttamisessa tulee noudattaa asianmukaista avoimuutta, tasapuolisuutta ja syrjimättömyyttä.

B. Tavara- ja palveluhankinnan ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa 10.000 - 60.000 €

Avoin menettely

- Hankinnasta ilmoitetaan esim. lehti-ilmoituksella, sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä ja/tai Hilmassa. Ilmoituksessa kerrotaan hankinnan sisältö, tarjoajalle asetettavat vaatimukset ja tarjousten vertailuperusteet painoarvoineen (hinta / hinta-laatusuhde) tai pyydetään kiinnostuneita tarjoajia pyytämään hankintaan liittyvät tarjousasiakirjat.
- Kaikki hankinnasta kiinnostuneet tarjoajat voivat tehdä tarjouksen. Tarjouspyynnöt lähetetään kirjallisina.
- Tarjoukset lähetetään kirjallisina.
- Tehdään hankintapäätös perusteluineen sekä hankintasopimus.
- Hankintapäätös annetaan kirjallisena tiedoksi tarjouksen tehneille hallintolain mukaisesti. Mukaan liitetään oikaisuvaatimusosoitus.

Kevyt rajoitettu menettely

- Markkinakartoitus voidaan suorittaa esim. puhelimitse, sähköpostilla tai etsimällä mahdollisia tarjoajia internetistä. Tarjouksia pyydetään etukäteen hyväksi ja

luotettaviksi arvioituilta toimittajilta ja hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella.

- Tarjouspyynnöt esitetään yhdenmukaisesti esim. sähköpostilla. Tarjoukset vastaanotetaan sähköpostitse tai kirjallisina.
- Tarjousten sisältöä ja tarjouspyynnön vaatimuksia täsmentävä vuoropuhelu (esim. puhelimitse tai sähköpostitse) on myös mahdollista. Tarjouspyynnön mahdolliset tarkennukset saatetaan tiedoksi kaikille valituille tarjoajille. Tarjoajien tasapuolinen kohtelu ei saa kuitenkaan vaarantua.
- Tehdään hankintapäätös perusteluineen, jotka kirjataan hankintayksikön hallintoelimen pöytäkirjaan tai viranhaltijapäätösluetteloon ja annetaan hallintolain mukaisella tavalla tiedoksi tarjouksen tehneille oikaisuvaatimusohjeineen.
- Hyväksytty tarjous ja tilaus muodostavat hankinta-asiakirjat. Hankintasopimus tehdään erikseen kirjallisena, mikäli hankinnan laatu tai laajuus sitä edellyttää.

Neuvottelumenettely

Katso neuvottelumenettely (s.8)

3.2. Hankintamenettelyt kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa

3.2.1. Yleistä

Kansallinen kynnysarvo ilman arvonlisäveroa on

- tavara- ja palveluhankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa 60.000 €,
- sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnoissa 400.000 €,
- rakennusurakoissa 150.000 € euroa ja
- käyttöoikeussopimuksissa 500.000 €.

EU-kynnysarvot ilman arvonlisäveroa

- tavara ja palveluhankinnoissa 221.000 €,
- rakennusurakoissa ja käyttöoikeusurakoissa 5.538.000 € ja
- suunnittelukilpailuissa 221.000 €.

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU-kynnysarvon alittavissa

hankinnoissa noudatetaan hankintalakia. Hankintamenettelyt tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa ovat osittain kevennettyjä verrattuna EU- kynnysarvot ylittäviin hankintoihin.

Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa hankinta suoritetaan tarjouskilpailuna ensisijaisesti avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen. Puitejärjestely voi tulla kysymykseen toistuvien samankaltaisten hankintojen osalta. **Hankinta yhteishankintayksiköiltä** hankintalain 20 §:n mukaisesti on usein hyvä ratkaisu ja joissain tilanteissa velvollisuuskin. Neuvottelumenettelyä, kilpailullista neuvottelumenettelyä ja suoramarkintaa ilman tarjouskilpailua käytetään ainoastaan hankintalaissa ilmenevin erityisin perustein.

3.2.2. Hankinnat kilpailuttaen

Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä **kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen.**

Tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus käyttämällä kilpailutusjärjestelmää tai internetissä kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa (HILMA) siten kuin

siitä on erikseen asetuksella säädetty ja kauppa- ja teollisuusministeriön hyväksymissä ilmoituslomakkeissa edellytetty.

Sen jälkeen, kun hankintailmoitus on julkaistu Hilmassa, hankintailmoitus voidaan julkaista myös muulla tavalla, esim. lehti-ilmoituksella tai omilla verkkosivuilla tai lähettämällä tarjouspyyntöjä mahdollisille tarjoajille.

Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluja. Hankittavat tuotteet ja palvelut tulee määritellä käyttäen yhteistä kansainvälistä hankintasanastoa, eli ns. CPV-koodeja.

Avoimessa menettelyssä mahdollisesti saatavien lukuisten tarjousten johdosta on usein tarkoituksenmukaista ottaa hankinnan **ratkaisuperusteeksi hinta**, jotta tarjousten käsittely olisi kohtuudessa hallittavissa.

Käytettäessä valintaperusteena tarjousten hinta-laatusuhdetta ilmoitetaan arviointikriteerit painoarvoineen ja pisteytyksineen tarjouspyynnössä. Arviointi- ja vertailukriteereitä on syytä olla vain kohtuullinen määrä, jotta avoimessa menettelyssä mahdollisesti saatavien tarjousten runsas määrä on hallittavissa tarjousten vertailuvaiheessa. Arviointikriteerien ja niiden painoarvojen pisteytys on valmisteltava huolella, jotta tarjousten kokonaisedullisuutta voidaan halutulla tavalla vertailla. Tarjousten tekemiseen on varattava riittävä aika ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus.

Ennen saatujen tarjousten käsittelyä arvioidaan **tarjouksen jättäneiden yritysten kelpoisuus**.

Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten välillä tarjouspyynnössä mainituin valintaperustein ja arviointikriteerein.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään **etukäteen määrättyltä joukolta toimittajia**, jotka tarjousta pyydetessä arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyisiksi suorittamaan aiottu hankinta tai muu tehtävä.

Toimittajien löytämiseksi rajoitetusta tarjouskilpailusta julkaistaan hankintailmoitus käyttämällä kilpailutusjärjestelmää tai kansallisessa julkisten hankintojen järjestelmässä (HILMA) siten, kuin ilmoitusmenettelystä on erikseen säädetty ja määrätty edellä avoimen menettelyn yhteydessä mainitulla tavalla. Rajoitettua menettelyä koskevassa hankintailmoituksessa ilmoitetaan tarjoajien valintaperusteet ja käytettävät kriteerit painoarvoineen ja pisteytyksineen.

Hankinnasta kiinnostuneiden yritysten tulee ilmoittautua eli jättää osallistumishakemuksensa asetettuun määräaikaan mennessä.

Osallistumishakemusten jättämistä varten on varattava riittävä aika, joka määräytyy hankinnan luonteen mukaan.

Tarjouskilpailuun hyväksyttävät toimittajat on valittava niiden osallistumishakemuksen lähettäneiden ehdokkaiden joukosta, jotka täyttävät hankintalain edellyttämät ja hankintayksikön asettamat ominaisuudet ja muut vaatimukset. Nämä on suhteutettava hankinnan laatuun ja kokoon nähden.

Hankintayksikön vastaava viranhaltija voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden lukumäärän, joille tarjouspyyntö lähetetään. Lukumäärä tai sitä koskeva vaihteluväli on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajia on kutsuttava hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä, mahdollisuuksien mukaan **vähintään viisi** ehdokasta, todellisen kilpailun varmistamiseksi.

Tarjouspyyntöasiakirjat lähetetään valituille ehdokkaille samanaikaisesti. Tarjouspyyntöjä ei saa tällöin toimittaa muille, koska ehdokkaat on jo valittu osallistumishakemusten kautta.

Tarjouksen tekemiseksi varattavan ajan tulee olla riittävä ottaen huomioon hankittavan tavarain tai palvelun laajuus ja luonne.

Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella tarjouspyynnössä mainituin edellytyksin ja perustein.

Erityisin perustein tarjoajien kanssa voidaan avoimessa ja rajoitetussa hankintamenettelyssä käydä hankintaneuvotteluja, joiden tarkoituksena on selventää tai

täsmentää tarjouksen sisältöä taikka tilaajan vaatimuksia. Tarjoajien tasapuolinen kohtelu ei kuitenkaan saa vaarantua. **Neuvottelut tulee käydä kaikkien tarjousten tekijöiden kanssa**, ellei poikkeavaan menettelyyn ole saatujen tarjousten perusteella erityistä syytä. **Neuvottelut yksinomaan tarjoushinnan tarkistamiseksi** (ns. tinkimiskierrokset) **ovat kiellettyjä**. Tässä tarkoitettu neuvottelu on erotettava jäljempänä mainittavasta neuvottelumenettelystä ja kilpailullisesta neuvottelumenettelystä.

Neuvottelumenettely

Poikkeuksellisesti hankinta voidaan suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä.

Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettuna valintamenettelynä. Sen sijaan sattumanvaraisten kesken hankintamenettelyjen käydyt neuvottelut ovat pääsääntöisesti kiellettyjä, koska neuvottelut saattavat johtaa kiellettyihin tinkimiskierroksiin.

Neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä hankintalain 34 §:n 3 momentin mukaisin edellytyksin esimerkiksi silloin, kun yhtäkään saatua tarjousta ei voida sellaisenaan hyväksyä tai kun muuten on ilmeistä, ettei ilman neuvotteluja päästä tyydyttävään tulokseen. Vastaavasti neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä, jos saadut tarjoukset ylittävät olennaisesti talousarviossa varatut määrärahat ja hankinta aiotaan kuitenkin toteuttaa supistetussa tai muuten muutetussa muodossa.

Neuvottelumenettely ei oikeuta muutoin poikkeamaan aidosta kilpailutuksesta eikä saatujen tarjousten käsittelystä.

Päätös neuvottelumenettelyyn siirtymisen tarpeellisuudesta on kilpailussa mukana oleville ilmoitettava ja lopullisessa päätöksessä perusteltava.

Neuvottelumenettely itsenäisenä hankintamenettelynä tulee kysymykseen esim. sellaisissa palveluhankinnoissa, joissa tavanmukainen kilpailuttaminen ei ole mahdollista. Neuvottelumenettely itsenäisenä hankintamuotona, josta julkaistaan ilmoitus, on hankintalain 34 §:n 2 momentin mukaan mahdollista erityisin perustein. Sen mukaan neuvottelumenettelyä voidaan käyttää, jos

- 1) hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää olemassa olevia ratkaisuja mukauttamatta;
- 2) hankintaan kuuluu suunnittelua tai innovatiivisia ratkaisuja;
- 3) hankinnan luonteeseen, monimutkaisuuteen tai oikeudelliseen ja rahoitukseen liittyvistä erityisistä syistä tai niihin liittyvien riskien vuoksi ei voida tehdä hankintasopimusta ilman edeltäviä neuvotteluja; tai
- 4) hankinnan kohteen kuvausta ei voida laatia riittävän tarkasti viittaamalla standardiin, eurooppalaiseen tekniseen arviointiin, yhteiseen tekniseen määritelmään tai tekniseen viitteeseen.

Neuvottelumenettelyssä ei ehdottomasti edellytetä yksityiskohtaista (täydellistä) tarjouspyyntöä tai tarjousta, jos asianomaisen hankinnan kohdalla sellaisen esittäminen on käytännössä suhteellisen vaikeata. Hankittavan tuotteen tai palvelun sisältö ja sopimuksen reunaehdot tarkentuvat tällöin neuvottelujen yhteydessä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteisen neuvottelumenettelyn jalostuneempi muoto käytettäväksi monimutkaisissa hankinnoissa. Käytännössä kilpailullinen neuvottelumenettely tulee sovellettavaksi vain poikkeuksellisesti EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa.

Kilpailullisen neuvottelumenettelyn soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalain 36 §:ssä, ja menettelyä käsitellään tarkemmin jäljempänä EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen kohdalla.

Puitesopimukset ja puitejärjestelyt

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyjen mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suoritelmäärät, eivät ole selvillä kilpailuttamisen aikana. Puitejärjestelyä käytettäessä sopimuskauden aikana voidaan tarkistaa esimerkiksi palveluiden tai tuotteiden hinta kilpailuttamalla (ns. minikilpailutus) puitejärjestelyssä mukana olevat yritykset. Puitejärjestelyn kesto saa olla enintään neljä vuotta.

Puitejärjestelyn käytön edellytykset selviävät hankintalaista (42 - 43 §).

Hankinnat ilman kilpailuttamista (suorahankinta)

Suorassa hankinnassa **vastaava viranhaltija suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee / valmistelee hallintoelimen hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä tai usealta toimittajalta pyydetyn tarjouksen perusteella.**

Suora hankinta on sallittu **vain hankintalaista ilmenevin erityisin perustein**, joita on tulkittava suppeasti. Suora hankinta on mahdollista mm. silloin kun vain tietty toimittaja pystyy toteuttamaan hankinnan tai kun ennalta arvaamattoman syyn aiheuttaman kiireen johdosta hankintaa ei ehditä kilpailuttaa ja hankinnan tekemättä jättäminen aiheuttaa olennaista vahinkoa.

Aikaisempaa hankintaa täydentävä **lisähankinta** on laissa mainituin edellytyksin mahdollista ilman kilpailutusta. Jos alkuperäisen hankinnan kilpailutus on tehty ns. optioehdoin, voi suora jatkohankintasopimus olla mahdollinen tällä perusteella. Hankinta pakko- ja konkurssihuutokaupasta suorana hankintana on myös asian luonteesta johtuen sallittua.

Suoran hankinnan yksityiskohtaiset edellytykset ilmenevät hankintalain 40 ja 41 §:istä, ja ne ovat välittömästi sovellettavaa oikeutta myös kansallisen kynnysarvon ylittävissä mutta EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa.

Suorahankintaa saa hankintalain 100 §:n 2 momentin ja 40 §:n 2 momentin mukaan käyttää **julkaisematta hankintailmoitusta**, jos

- 1) avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka soveltuvia osallistumishakemuksia tai tarjouksia edellyttäen; lisäedellytyksenä on, että alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta,
- 2) teknisistä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan; lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta;
- 3) hankinnan tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen;
- 4) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;
- 5) hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto tavarantoimittajan valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi;
- 6) hankinta koskee perushyödykemerkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita;
- 7) tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesähoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena;
- 8) kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka on suunnittelukilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa, tai jos

voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin.

Päätös suoran hankinnan käyttämisestä on aina perusteltava, koska tällöin poiketaan hankintalain edellyttämästä kilpailuttamisvelvollisuudesta.

Tarjouskilpailua ei tarvitse järjestää yhteishankinnassa, kun hankinta tehdään hankintalain 20 §:n mukaisesti sellaiselta yhteishankintayksiköltä, joka on noudattanut hankintalain säännöksiä hankinnan tekemisestä eli jo kilpailuttanut hankinnan.

Seurakunta voi ja joissain tapauksessa tuleekin käyttää hankintojen toteuttamisessa erilaisia valtakunnallisia ja alueellisia yhteiskilpailutuksia, yhteishankintayksiköitä tai hankintarenkaita, jolloin sitoudutaan suorittamaan määrätyn palvelun tai tuoteryhmän hankinnat sopimuksen mukaisella tavalla.

3.3 Hankintamenettelyt EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa

3.3.1. Yleistä

Hankintalain tarkoittamissa EU-kynnysarvojen ylittävissä hankinnoissa sovelletaan laissa määrättyjä yksityiskohtaisia menettelytapoja ja toiminta-aikoja.

EU- kynnysarvot perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksymien hankintadirektiivien pohjalta komission antamaan asetukseen.

EU-kynnysarvot ilman arvonlisäveroa

- tavara ja palveluhankinnoissa 221.000 €,
- rakennusurakoissa ja käyttöoikeusurakoissa 5.538.000 € ja
- suunnittelukilpailuissa 221.000 €.

EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen määräyksiä ei ole otettu tähän hankintaohjeeseen, koska seurakunnan hankinnat harvoin ylittävät kyseiset kynnysarvot

4. HANKINNAN ENNAKOIDUN ARVON LASKEMINEN

Hankinnan ennakoidun arvon laskemisella pyritään selvittämään ja ennakoimaan käynnistyvän hankinnan suurin kokonaisarvo. Kokonaisarvo määrittää alittaako vai ylittääkö hankinnan arvo hankintalaissa säädetyt kynnysarvot, joiden mukaan määräytyvät hankintaan sovellettavat säädökset ja hankintamenettelyvaihtoehdot.

Ennakoitu arvo lasketaan aina **ilman arvonlisäveroa** hankintalain 27–30 §:ien mukaisesti. Arvoon lasketaan mukaan optio- ja muut sopimuksen pidennysvaihtoehdot sekä eri vaihtoehtojen ennakoidut arvot. Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, osien ennakoitu arvo on laskettava yhteen. Tällöin kunkin osan hankinnassa noudatetaan yhteenlasketun arvon mukaista menettelyä. Ennakoidun arvon on pädeävä silloin, kun hankintayksikkö toimittaa hankintailmoituksen julkaistavaksi tai aloittaa muuten hankintamenettelyn. Toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoidun kokonaisarvon perusteena käytetään ennakoitua kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

5. TARJOUSPYYNTÖ

5.1. Yleistä

Hankintaprosessin usein keskeisin ja suurinta harkintaa edellyttävä vaihe on tarjouspyynnön suunnittelu ja laatiminen. Tarjouspyynnössä ostaja määrittelee haluamansa tuotteen, palvelun tai urakan sisällön, siihen liittyvät kaikki vaatimukset ja ehdot, joilla on merkitystä tarjouksen tekemisessä ja hinnoittelussa sekä hankinnan valinta- ja vertailuperusteet painoarvoineen ja pisteytyksineen. Näiden tietojen perusteella tarjoajan on kyettävä laatimaan tarjouksensa.

5.2. Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyynnössä on hankinnan luonteesta, laadusta, arvosta ja käytettävistä yleisistä sopimusehdoista riippuen ilmoitettava esimerkiksi:

- 1) tiedot hankintayksiköstä
- 2) hankinnan sisältö eli hankittavien tavaroiden ja palvelujen määrä ja erityisominaisuudet samoin kuin rakennustyön tekninen sisältö. Hankinnan sisältöön liittyy toimitukselta edellytettävät laatuvaatimukset.
- 3) sovellettava hankintamenettely (avoin, rajoitettu, neuvottelumenettely jne.)
- 4) ilmoitus toimittajien kelpoisuusvaatimuksista ja sen osoittamiseksi vaadittavista asiakirjoista
- 5) tarjouksen valintaperusteet (halvin/hinta-laatusuhteeltaan paras) ja yksityiskohtaiset arviointikriteerit ja niiden suhteellinen painotus
- 6) voidaanko kokonaistarjouksen lisäksi tehdä osatarjouksia tai vaihtoehtoisia tarjouksia
- 7) vaatimus huolto- ja käyttöohjeista sekä koulutuksesta, joiden tulee sisältyä tarjoukseen
- 8) mahdollisten varaosien saantimahdollisuudet, tuotteen huolto- ja korjausmahdollisuudet ym.
- 9) hankittavan tavaran toimitusaika ja paikka (paikat)
- 10) määräaika tarjouksen jättämiselle sekä osoite, johon tarjous on toimitettava samoin kuin tarjoukseen merkittävä tunnus
- 11) kuinka pitkään tarjouksen tulee olla voimassa
- 12) maksuehdot ja mahdolliset vakuudet
- 13) edellytetäänkö tarjoukselta kiinteää hintaa vai hyväksytäänkö myös hinnanmuutospäätöseen sidottu hinta, jolloin sidonnaisuus ilmoitettava tarjouspyynnössä
- 14) vakuuttamisvelvollisuus
- 15) asiakirjoista mahdollisesti perittävä maksu
- 16) tarjousten laatimiskieli sekä kieli tai kielet, jota sopimusta sovellettaessa käytetään
- 17) sovellettavat toimialakohtaiset yleiset sopimusehdot (JYSE 2017, JIT 2015, YSE 1998, KSE 2013, KE 2008 jne.)
- 18) sopimukseen sovellettava laki (noudatetaan Suomen lakia)
- 19) erimielisyyksien käsittelypaikka; yleisen alioikeuden nimi (.....käräjäoikeus)
- 20) kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa viittaus julkaistuun ennakko- ja hankintailmoitukseen HILMA-kanavalla
- 21) tarjouspyyntöä tarkentavien kysymysten esittämistapa (esim. Cloudia-kilpailutusjärjestelmä tai sähköpostiosoite) ja määräaika sekä niitä koskevien vastausten antamisaika ja -tapa (esim. Cloudia-kilpailutusjärjestelmä tai HILMA-ilmoituksen täydentäminen)
- 22) pyyntö tarjoajan sähköpostiosoitteesta, jonka antamisella tarjoaja suostuu hankintapäätöksen sähköiseen tiedottamiseen.

5.3. Tarjousten vertailukriteerien määrittely

Tarjouspyynnössä on mainittava hankintapäätöstä tehtäessä sovellettava valintaperuste, kokonaistaloudellinen edullisuus tai tarjouksen hinta (ks. hankintalain 93–95 §). Mikäli valintaperusteena on hinta-laatusuhde, tarjouspyynnössä on yksilöitävä vertailu- eli arviointiperusteet (arviointikriteerit).

Kokonaistaloudellisina arviointiperusteita voivat olla mm. tuotteen hinta, toimitusaika, valmistuspäivä, käyttökustannukset, ympäristöystävällisyys jne. Valintaperustetta ja sitä ilmentäviä arviointikriteereitä ei saa muuttaa tai lisätä hankintaprosessin aikana.

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa valinta- ja vertailuperusteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Käytettäessä valintaperusteena hinta-laatusuhdetta, vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa. Asiakirjojen ristiriitaisuuksien välttämiseksi yksityiskohtaiset arviointikriteerit on käytännössä syytä esittää yleensä vasta tarjouspyyntöasiakirjoissa.

Arviointikriteereiden painoarvot voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli. Jos vertailuperusteiden suhteellisen painotuksen ilmaiseminen ei ole perustellusti mahdollista, ne on ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä. EU-kynnysarvon ylittävien hankintojen kohdalla tulee hankintalaista aina varmistaa asiaa koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset.

Hankintaprosessissa ehdokkaiden tai tarjoajien kelpoisuuden arviointi ja toisaalta tarjoajien jättämien tarjousten arviointi on erotettava toisistaan. Tarjoajan kelpoisuuteen viittaaminen laadullisena tekijänä ei ole EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja koskevassa rajoitetussa menettelyssä mahdollista osallistumishakemusten käsittelyn jälkeen. Poikkeuksena ovat tilanteet, joissa yritys on tarjousten vertailun jälkeen todistettavasti menettänyt kelpoisuutensa.

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa valintaperusteiden kohdalla voidaan noudattaa soveltuvin osin vastaavia perusteita kuin edellä mainittu. Tällainen menettely on usein myös suositeltavaa, koska se todellisuudessa helpottaa tarjousten vertailua.

EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa kokonaistaloudelliset vertailuperusteet voidaan kuitenkin ilmoittaa tarvittaessa vain tärkeysjärjestyksessä. Tähän ryhmään kuuluvissa palveluhankinnoissa ja urakoissa vertailuperusteina voidaan hankintalain 72 §:n mukaan käyttää myös hankinnan toteuttamisessa tarvittavaa tarjoajien kelpoisuuden vähimmäisvaatimukset ylittävää laadunhallintaa, pätevyyttä, kokemusta ja ammattitaitoa.

Tarjouspyyntöön on suositeltavaa sisällyttää lomakkeet tarjousten antamista varten ja niiden arvioinnissa käytettävän vertailutaulukon pohja, josta ilmenee eri arviointiperusteet (valintakriteerit) ja niiden suhteellinen painotus. Menettely selkeyttää tarjousten tekijöille tilaajan tarkoituksen ja se helpottaa samalla tilaajan tulevaa arviointia ja valintaa koskevan pöytäkirjan laadintaa. Vertailupohja voidaan muodostaa myös Cludia hankintajärjestelmään ilman erillistä taulukkoa.

Seurakunnan ympäristöohjelman mukaan hankintojen **ympäristövaikutukset** sekä kestävä kehityksen kriteereitä huomioidaan koko hankintaprosessissa hankinnan suunnittelusta kilpailutuskriteereiden määrittelyyn. Kaikkien hankintojen suunnittelussa arvioidaan hankinnan ympäristövaikutukset.

Tarjouspyyntöihin kirjataan hankittavia tuotteita tai palveluita koskevat ympäristövaatimukset ja valintakriteereihin liitetään soveltuvin osin tuotteiden ympäristöominaisuudet. Ympäristövaatimuksina voidaan edellyttää mm. ympäristömerkin kriteerien täyttymistä, kierrätysmateriaalin käyttöä ja haitallisimpien kemikaalien välttämistä. Joissain tuoteryhmissä tarjouspyyntö voidaan rajata ympäristötuotteisiin.

Hankintojen ympäristökriteereinä voi olla kuljetusten ympäristöystävällisyys, laitteen vähäinen energian- ja vedenkulutus, vähäiset kustannukset jätehuollosta (pakkaus ja käyttöiän päättyessä laitteen hävitys), tuotteen kierrätettävyyden, varaosien saatavuus, pitkä käyttöikä, huollettavuus ja korjattavuus sekä ympäristölle haitallisten ainesosien vähäisyys. Myös ostopalveluna hankittavien tuotteiden tai palveluiden ympäristölaatu varmistetaan. Ympäristötekijöiden määrittely tehdään hankintalain edellyttämällä tavalla.

Vertailuperusteiden tulee olla hankinnan laadun kannalta oleellisia ja niiden suhteellisten painoarvojen tulee olla tilaajan kannalta hankinnan edullisuutta korostavia.

6. TARJOUSTEN AVAAMINEN

Saapuneet tarjoukset kirjataan tai niiden päällekirjoitukseen merkitään tarjouksen saapumisaika ja vastaanottajan nimi. Tietoteknisin menetelmin (esim. sähköposti) tehtyjen tarjousten vastaanotto on järjestettävä siten, ettei tarjousehtojen salaisuutta vaaranneta. Näin saadut tarjoukset on suljettava kirjekuoreen tai muutoin varmennettava tietovuodot kesken asian käsittelyn. Tarjoukset säilytetään avaamattomina niiden avaamistilaisuuteen saakka. Myös avaamistilaisuuden jälkeen on huolehdittava siitä, että tarjoukset niihin kuuluvine hankintapäätöksen kannalta oleellisine liitteineen säilytetään huolellisesti. Tarjoukset avataan ilman julkisuutta hankintayksikköä edustavien henkilöiden toimesta ("viranhaltijatiimissä"). Avaustilaisuudesta tulee laatia **avauspöytäkirja**, jonka liitteenä ovat saadut tarjoukset. Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa menettely voi pöytäkirjauksen osalta olla joustavampi. Avaustilaisuuden jälkeen saatuja tarjousta koskevia tietoja ei tulisi julkistaa ennen lopullisen hankintapäätöksen tekemistä, jotta tarjousten vertailu ja poikkeuksellisesti suoritettavat täydentävät neuvottelut voidaan suorittaa ilman sivuvaikutteita.

Avatut tarjoukset varmistetaan päivämäärällä ja läsnä olevien henkilöiden nimikirjoituksella tai toimielimen puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoituksella.

Avauspöytäkirjassa on oltava vähintään

- 1) aika ja paikka
- 2) läsnäolijat
- 3) saapuneiden tarjousten lukumäärä
- 4) listaus tarjoajista
- 5) tarjousajan päättymisen jälkeen (myöhässä) saapuneet tarjoukset.

7. TARJOUSTEN HYLKÄÄMINEN

Hankinnasta päättävällä on velvollisuus/oikeus hylätä saadut tarjoukset hankintalain mukaisin perustein.

Tarjous on hylättävä:

- 1) jos se on tarjouspyynnön vastainen tai sitä ei ole annettu vaaditussa muodossa (hinta-, soveltuvuus- tms. lomakkeet),
- 2) jos tarjoushintaa ei ole annettu yksiselitteisesti tai tarjouksessa ei ole esitetty vaadittuja hintaerittelyjä (yksikköhinnoit),
- 3) jos tarjouksentekijä on tarjousmenettelyssä toiminut vilpillisesti taikka muuten lain tai hyvän kauppataidan vastaisesti,
- 4) jos tarjous on saapunut määräajan päättymisen jälkeen. Myöhästynyt, mutta ennen avaustilaisuutta saapunut tarjous voidaan kuitenkin ottaa huomioon kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa.

Lisäksi tarjoukset voidaan hylätä

- 1) jos kaikki tarjoukset ylittävät olennaisesti tarkoitukseen varatut määrärahat tai hankinta osoittautuu tarpeettomaksi,
- 2) jos tarjoushinta on niin alhainen, että on ilmeistä, ettei hankintaa myyjän taloudelliset edellytykset huomioon ottaen voida tarjouksen mukaisesti täyttää. Tarjousten hylkääminen alhaisen tarjouksen johdosta edellyttää kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankintalaista selviävällä tavalla yksityiskohtaista selvitysmenettelyä (hankintalain 96 §).

Julkisen hankintayksikön kannalta on erittäin tärkeää, että saadut tarjoukset ovat tarjouspyynnön mukaisia. Tarjouksen tekijöillä ei ole julkisissa hankinnoissa samanlaista mahdollisuutta tarjota haluamallaan tavalla kuin yksityisten kansalaisten tai yksityisoikeudellisten yritysten pyytämien tarjousten kohdalla. Tasapuolisen ja syrjimättömän tarjousten vertailun mahdollistamiseksi saatujen tarjousten tulee olla tarjouspyynnön mukaisia sekä tarjousten teknisen sisällön että tarjousta koskevien oikeudellisten reunaehtojen osalta. Tarjousten tulee sisältää esimerkiksi tarjoushinta sellaisena kuin hankintayksikkö on sen edellyttänyt. Hankintamenettelystä riippuen hinta annetaan kokonaishintana tai yksikköhintoina. Hinta voidaan antaa myös niin, että osa hinnasta on kokonaishintana ja osa yksikköhintoina.

Jos tarjous ei ole tarjouspyynnön mukainen, hankintayksikkö joutuu eräissä hankintalain mainitsemisissa tapauksissa ehdottomasti hylkäämään tarjouspyynnön vastaiset tarjoukset, kun taas toisissa tapauksissa hylkääminen on harkinnanvaraista.

Hankintayksikön on huolehdittava myös siitä, että tarjouskilpailussa vilpillisesti toimivat yritykset suljetaan pois kilpailusta, vaikka ne olisivat kelpoisuutensa osalta olleet soveltuvia kyseiseen toimeksiantoon.

8. HANKINNAN KESKEYTTÄMINEN

Sen lisäksi, mitä hankintalaissa säädetään, on seurakunnalla oikeus keskeyttää hankintaprosessi, mikäli annetut tarjoukset ylittävät talousarviossa hankkeeseen varatun määrärahan. Hankintaprosessi on myös mahdollista keskeyttää, mikäli seurakunnassa havaitaan, että aloitettu prosessi tuottaisi seurakunnalle epäedullisen lopputuloksen. Mikäli seurakunta haluaa keskeyttää hankintaprosessin, siitä on ilmoitettava kirjallisesti perusteluineen niille toimittajille, joilta seurakunta pyysi/sai tarjouksia. Hankinnan keskeyttäminen edellyttää usein hallintopäätöksen tekemistä muutoksenhakuosoituksineen.

9. TARJOAJAA KOSKEVAT VAATIMUKSET

Rajoitetussa menettelyssä tarjoajien valinnan yhteydessä ja avoimessa menettelyssä tarjousten käsittelyn yhteydessä tarkastetaan tarjoajien kelpoisuus. Tarjoajalle asetettavat vähimmäisvaatimukset suhteutetaan hankintasopimuksen kokoon ja laatuun.

Tarjoajille voidaan hankintalain 83–86 §:ien mukaisti asettaa ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta, oikeutta harjoittaa ammatti- tai elinkeinotoimintaa, taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä suorituskkyä ja ammatillista pätevyyttä koskevia vaatimuksia.

Rekisteritietoina voidaan vaatia tarjoajalta ote ammatti- tai elinkeinorekisteristä. Tarjoajan **taloudellisen ja rahoituksellisen tilan** selvittämiseksi tarjoajalta voidaan vaatia verovelkatodistukset, selvitys merkinnästä ennakoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin sekä alv-lain mukaiseen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, todistus

henkilöstön sosiaali- ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta, pankin tai luottolaitoksen lausunto luottokelpoisuudesta, selvitys ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta, kaupparekisteriote, tilinpäätöstiedot (tuloslaskelma, tase, toimintakertomus, todistus yrityksen kokonaisliikevaihdesta ja liikevaihdesta hankintasopimuksen kohteena olevalta toimialalta).

Tarjoajan **teknistä ja ammatillista pätevyyttä** voidaan osoittaa esim. todistuksilla tarjoajan tai yrityksen johtohenkilöiden sekä erityisesti palvelun/urakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden koulutuksesta ja ammatillisesta pätevyydestä, referenssitiedoilla enintään viiden viimeisen vuoden aikana toteutetuista rakennusurakoista tai kolmen viimeisen vuoden aikana toteutetuista tavarantoimituksista/palveluista, selvityksillä tarjoajan omista ja ulkopuolisista teknisistä asiantuntijoista sekä käytettävistä alihankkijoista ja tiedoilla laadunvarmistuksesta ja muilla hankintalain 88 §:ssä mainituilla selvityksillä.

EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa käytetään tarjoajien kelpoisuuden selvittämisessä yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa (espd).

Tarjoajan pakolliset poissulkemisperusteet on määritelty hankintalain 80 §:ssä.

Tarjoajan harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet on määritelty hankintalain 81 §:ssä.

10. HANKINTA-ASIAKIRJOJEN JULKISUUS JA SALASSAPITO

Hankintalain 138 §:n ja kirkkolain 10 luvun 4 §:n mukaan seurakunnan hankinta-asiakirjojen julkisuuteen, asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan julkisuuslakia.

Hankintoja koskevien asiakirjojen julkisuus riippuu hankinta-asian käsittelyvaiheesta. Se, keneltä tarjouksia on pyydetty tai ketkä ovat jättäneet osallistumishakemuksen, on julkinen asia sen jälkeen, kun asia on päätetty tai kirjattu viranomaisessa. Sen sijaan hankintayksikölle saapuneet tarjoukset eivät ole vielä avaamisen jälkeen julkisia. Ei myöskään ole suositeltavaa, että tarjoajia koskevia tietoja annetaan julkisuuteen esimerkiksi esityslistoja koskevan laajan jakelun kautta.

Sen jälkeen, kun hankintaviranomainen on tehnyt hankintapäätöksen ja pöytäkirja on allekirjoitettu ja tarkistettu, asiaa koskeva päätös on julkinen (JulKL 6 § 1 mom. 8 k.). Päätöksen julkistaminen tapahtuu tämän jälkeen viranomaisen harkinnan perusteella ottaen huomioon kirkkolain, hankintalain ja julkisuuslain velvoitteet.

Hankintayksikön tulee päätöksen jälkeen antaa päätös tiedoksi kilpailuun osallistuneille tarjouksentekijöille. Asianosaisille toimitettuun päätökseen on liitettävä kaikki päätöksentekoon vaikuttaneet tiedot, jotta heillä on mahdollisuus arvioida päätöstä ja käyttää lakisääteisiä oikeusturvakeinojaan (asianosaisjulkisuus).

Lopullisesti kaikki hankinta-asiakirjat liikesalaisuuksia lukuun ottamatta tulevat julkisuuslain julkisiksi, kun hankintasopimus on tehty (JulKL 7 § 2 mom.) Tämä koskee lähinnä ns. yleisöjulkisuutta.

Tarjouskilpailuun osallistuneen yrityksen antama tarjoushinta tulee julkisuuslain piiriin hankintaa koskevan päätöksentekoprosessin ja sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Tarjoukseen liittyvän kokonaishinnan lisäksi myös yksikköhinnat ovat pääsääntöisesti julkisia. Hankintakilpailuun osallistuneilla tarjoajilla on lähtökohtainen oikeus saada tieto myös muista tarjousten vertailuun ja päätöksen tekemiseen vaikuttaneista keskeisistä

seikoista, jotta heillä olisi mahdollisuus tarvittaessa hakea muutosta päätökseen (JulkL 11 §).

Osa hankinnoista on sellaisia, että tarjoushinta annetaan vain kokonaishintana. Huomattava osa hankittavista tuotteista tai palveluista on kuitenkin sellaisia, joiden lopullista määrää ei tiedetä vielä kilpailuttamisvaiheessa, joten hinta annetaan yksikköhintana. Tällaisia hankintoja ovat tyypillisesti kausihankintoihin liittyvät tavarahankinnat, joiden lopulliset määrät selviävät vasta sopimuskauden aikana tavaroita kohteeseen toimitettaessa. Vastaavasti rakennusurakoissa käytetään yksikköhintoja joko rakennuskohteen toteuttamisen tiettyjen osa-alueiden hinnoittelussa tai jopa koko kohteen hinnoittelussa.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 kohdassa ja 20 kohdassa on salassapitoperusteet liike- ja ammattisalaisuuksiin liittyen. Ne tulee huomioida asiakirjojen luovuttamista harkittaessa. Liikesalaisuudet ovat yleensä luonteeltaan teknisiä tai kaupallisia. Tavallisesti liikesalaisuudelta edellytetään, että tieto osaamisesta tai teknisestä ratkaisusta sisältää jotain uutta. Liikesalaisuutena ei voida pitää tietoa, joka on yleisesti tunnettu tai julkisesti saatavilla. Laissa ei kategorisesti tai säännönmukaisesti määritellä mitään hankintamenettelyssä tai tarjousvertailussa käytettyä tai olemassa olevaa tietoa liikesalaisuudeksi tai toisaalta ehdottaman luovutusvelvollisuuden piiriin. Jokaisen tiedon tai tekijän asema liikesalaisuutena tai ei-liikesalaisuutena ratkaistaan jokaisessa yksittäistapauksessa erikseen seurakunnan päätöksellä, josta voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Salassapitovelvollisuuteen liittyy myös vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto (JulkL 23 §).

EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa hankintasopimusta koskeva jälki-ilmoitus ei saa sisältää tietoja, joiden julkaiseminen olisi yleisen edun vastaista tai saattaisi vaarantaa luottamuksellisten liiketietojen säilyttämistä, perusteltuja kaupallisia etuja tai tervettä kilpailua.

Tarkempaa ohjeistusta asiaan on Julkisten hankintojen neuvontayksikön sivuilla: [Hankinta-asiakirjojen julkisuus | Hankinnat](#)

11. HANKINTAPÄÄTÖKSEEN LIITTYVÄ MUUTOKSENHAKUMENETTELY

Alle 10.000 €:n suuriset pienhankinnat:

Hankinnat toteutetaan yleensä hankintaohjeen kohdan 3.1.2. A mukaisesti ilman hallinnollisia päätöksiä, joten niihin ei kohdistu muutoksenhakumenettelyä.

Erityisin perustein voidaan hankinnasta tehdä hallintopäätös, johon voidaan hakea muutosta **oikaisuvaatimuksella** laillisuus- ja tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat:

Hankinnan toteuttamisesta tehdään käytetystä menettelytavasta riippumatta perusteltu hallinnollinen viranhaltijan tai hallintoelimen päätös, joka annetaan tiedoksi tarjoajille.

Päätökseen voidaan hakea muutosta **hankintaoikaisuna** lain soveltamisessa tapahtuneen virheen perusteella. **Asianosaisen** on esitettävä vaatimus hankintaoikaisun vireille tulosta **14 päivän** kuluessa siitä, kun on saanut tiedon ratkaisusta.

Hankintayksikkö itse voi myös ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen **90 päivän** kuluessa päätöksen tekemisestä tilanteesta, jossa se itse havaitsee tarjousten vertailussa pisteytysvirheen tai vertailuperusteita on muutoin sovellettu virheellisesti.

Päätöstä tai ratkaisua ei kuitenkaan voida korjata hankintaoikaisuna, jos hankintasopimus on tehty. Päätökseen voidaan hakea muutosta myös **oikaisuvaatimuksella** laillisuus- ja tarkoituksenmukaisuusperusteella. Oikaisuvaatimus on tehtävä **14 päivän kuluessa** siitä,

kun asianosainen on saanut tiedon päätöksestä. Hankintaoikaisun ja oikaisuvaatimuksen käsittelee **kirkkoneuvosto**, jonka päätöksestä on edelleen mahdollista tehdä kirkollisvalitus hallinto-oikeudelle kirkkolain 12 luvun 3 §:n mukaisilla perusteilla.

Kansallisen kynnysarvon ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat:

Päätökseen voidaan hakea muutosta **hankintaoikaisuna** lain soveltamisessa tapahtuneen virheen perusteella. **Asianosaisen** on esitettävä vaatimus hankintaoikaisun vireille tulosta **14 päivän** kuluessa siitä, kun on saanut tiedon ratkaisusta.

Hankintayksikkö itse voi myös ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen **90 päivän** kuluessa päätöksen tekemisestä tilanteessa, jossa se itse havaitsee tarjousten vertailussa pisteytysvirheen tai vertailuperusteita on muutoin sovellettu virheellisesti. Päätöstä tai ratkaisua ei kuitenkaan voida korjata hankintaoikaisuna, jos hankintasopimus on tehty. Hankintaoikaisun käsittelee **kirkkoneuvosto**.

Päätöksestä voi hakea muutosta myös valittamalla **markkinaoikeuteen**. Valituksen voi tehdä tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee. Valitus on tehtävä pääsääntöisesti **14 päivän** kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Hankinta-asiaan ei saa hakea muutosta kirkkolain nojalla kirkollisvalituksin, jos asia kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan.

12. HANKINTASOPIMUKSET

Hankintalain 128 §:n mukaan hankintapäätöksen tekemisen jälkeen on seurakunnan tehtävä hankintasopimus, joka syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä.

Hankintasopimuksen tarkoituksena on tavaran hankinta, palvelun suorittaminen tai rakennusurakan toteuttaminen taloudellista vastiketta vastaan. Koska sopimuksen sisällöstä voi olla vaikea neuvotella enää hankintapäätöksen tekemisen jälkeen, tarjouspyyntöön on hyvä pyrkiä liittämään aina keskeisimmät hankintasopimukseen otettavat sopimusehdot tai vaihtoehtoisesti mahdollisimman täydellinen sopimusluonnos.

Sopimukseen hankinnan laadusta ja laajuudesta riippuen kirjattava seikat:

- Sopimuksen numero, päiväys ja muu tunnus
- Osapuolten eli ostajan ja myyjän tiedot
- Hankittava tavara, palvelu tai urakka riittävästi yksilöitynä ja määritettynä
- Paljous ja yksiköt
- Hinnat (eriteltynä kappale- ja yhteishinta sekä alennukset, kokonaishinta, verojen ja maksujen määrä sekä nettohinta)
- Hintamuutoksia koskeva ilmoitus- ja neuvottelumenettely määräaikoineen
- Toimitusaika tai sopimuskausi, mahdolliset optiokaudet ja niiden käyttämisen ilmoitusmenettely määräaikoineen
- Toimitusehto ja toimitustapa tavaran osalta
- Toimitusosoite
- Laskutus ja maksuehto
- Mahdollinen ennakkomaksu ja sen vakuus
- Takuuehdot
- Yhteystiedot (hankintaa hoitavan henkilön nimi ja puhelinnumero)
- Vakuuttaminen
- Selvitys toimituksen valvonnasta ja vastaanotossa noudatettavasta menettelystä sekä pakkausohjeet ja mahdolliset ohjeet pakkausmateriaalin poiskuljetuksesta
- Mahdollinen lisähankintavaraus, mikäli sisältynyt kilpailutukseen
- Sopimuksen muuttaminen
- Sopimuksen purkaminen

- Sovellettavat sopimusehdot jne.

Hankintasopimusta ei voida tehdä, mikäli hankintapäätökseen on haettu muutosta hankintaoikaisuna tai valituksella markkinaoikeuteen.

13. HANKINTAOHJEEN VOIMAANTULO

Tämä hankintaohje tulee voimaan 18.6.2025. Aiemmat hankintaohjeet kumotaan tällä ohjeella 18.6.2025 alkaen.